

sing me in

collective singing in the integration process of young migrants

Kouluympäristössä työskenteleminen

Free handbook

www.SingMeln.eu

Julkaisija

Tämän käsikirjan julkaisee the European Choral Association – Europa Cantat (Weberstrasse 59a, 53113, Bonn, Germany) Sing Me In -hanketta varten.

Käsikirjaa saa vapaasti ladata, jakaa ja tulostaa.

Kumppanijärjestöjen kirjoittamat tekstit on lisensoitu Creative Commons Attribution 4.0 International Public Licensen alle. Tekstejä saa jakaa ja soveltaa näillä ehdoilla.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Suorilla lainauksilla, musiikkiesimerkeillä tai kuvilla voi olla omat tekijänoikeudelliset statuksensa, jotka olemme pyrkinneet selventämään jokaisen kohdalla erikseen.

Yhteistyökumppanit

Sing Me In -projektia koordinoi

the European Choral Association – Europa Cantat (DE) www.europeanchoralassociation.org

yhdessä seuraavien tahojen kanssa:

Estonian Choral Association (EE) www.kooriyhing.ee

Sulasol (FI) www.sulasol.fi

Ung i Kor (NO) www.ungikor.no

ZIMIHC (NL) www.zimihc.nl

Koor&Stem (BE) www.koorenstem.be

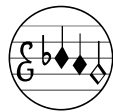
A Coeur Joie (FR) www.choralies.org

Musica International (FR) www.musicanet.org

Moviment Coral Català (CAT/ES) www.mcc.cat

Koro Kulturu Dernegi (TR) www.korokulturu.org

Fayha Choir (LB) www.fayhachoir.org

SULASOL

Hanke on rahoitettu Euroopan komission tuella.

Tästä julkaisusta vastaa ainoastaan sen laatija, eikä komissio ole vastuussa siihen sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Erasmus+

Kirjoittajat

Monet ihmiset ovat avustaneet hankkeessa käyttäen aikaa ja energiaa oikolukien, kääntäen sekä tietoja ja tekstejä kooten. Täydellinen lista avustajista löytyy hankkeen kotisivulta www.SingMeIn.eu.

Käsikirjojen toimittamista ovat valvoneet:

Burak Onur Erdem, Ingvill Espedal, Côme Ferrand Cooper, Sonja Greiner, Lucille Lamaker, Gautier Lemoine, Olav Øyehaug Opsvik, Pierre-Luc Pfrimmer, Liesbeth Segers, Çağlar Tosunoğlu, Marina Velasquez ja Jean Claude Wilkens.

Sisällysluettelo

Tervetuloa Sing Me In -hankkeeseen.....	5
Mistä hankkeesta Sing Me In – yhdessä laulaminen nuorten maahanmuuttajien integraatioprosessissa on kysymys?.....	5
Hankkeen tuotos: neljä ladattavaa käsikirjaa.....	7
Laulaminen osallistamistyökaluna koulussa.....	9
Tämä käsikirja on sinulle, jos.	10
Miksi yhdessä laulamista pitäisi käyttää integraatiotyökaluna kouluympäristössä?.....	11
Ruvetaan hommiin!.....	14
Määrittele aktiiviteettisi.....	14
Luo myönteinen ilmapiiri.....	18
Etsi ja päättää ohjelmisto.....	21
Kynä käteen! Aloita projekti!.....	25
Tarkistuslista.....	25
Lähteet ja viiteluettelo.....	27

Tervetuloa Sing Me In -hankkeeseen

Hyvä lukija,

kiitos, kun luet tämän käsikirjan. Toivomme sydämestämme, että käsikirja osoittautuu sinulle hyödylliseksi ja motivoi sinua aloittamaan uusia musiikkihankkeita. Tämä käsikirja on yksi neljästä käsikirjasta, jotka on kirjoitettu vuosina 2016-2018 käynnissä olleen eurooppalaisen hankkeen puitteissa. Tässä esipuheessa esittelemme hankkeen lyhyesti ja kerromme, miten voit hyötyä hankkeen tiedoista.

Mistä hankkeessa Sing Me In – yhdessä laulaminen nuorten maahanmuuttajien integraatioprosessissa on kysymys?

Joillakin nuorilla on suurempi riski syrjäytyä johtuen mm. heidän sosio-ekonomisesta alkuperästään, asuinympäristöstään ja maahanmuuttajataustastaan.

Sing Me In -hankkeen tavoitteena on tuottaa lapsi- ja nuorisokuorojen johtajille ja musiikinopettajille tai kenelle tahansa kiinnostuneelle pedagogisia lähestymistapoja ja työkaluja, jotka vaikuttavat positiivisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten integraatioprosessissa.

Moni nuoriso-organisaatio, joka on osallisena yhdessälaulamishankkeissa, on ilmaissut oman ja jäsenistönsä tarpeen saada työkaluja, joiden avulla voisi käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä: nuorisojärjestöt ympäri maailman kamppailevat samojen haasteiden kanssa ja ovat vain osaksi tietoisia ratkaisuista, joita on kehitetty muissa Euroopan maissa.

Tämän hankkeen yhteistyökumppanit päättivät ottaa nämä tarpeet käsittelyyn eurooppalaisella tasolla varmistaakseen, että koko sektori ja niin monet eurooppalaiset nuoret kuin on mahdollista hyötyisivät siitä.

Yksitoista nuorisotyötä tekevää musiikkijärjestöä kymmenestä maasta yhdistivät voimansa ja käyttivät laajoja verkostojaan kerätäkseen hyvät käytänteet omilta aloiltaan ja maantieteellisiltä alueiltaan.

Kentältä tulleen runsaan panoksen perusteella ja asiantuntijoiden ja ammattinharjoittajien avustuksella ne päättivät koota innovatiivisia pedagogisia sisältöjä.

Hankkeen päätuotteet ovat kolme käsikirjaa ja hankkeen mukainen ohjelmisto-opas, jotka on tarkoitettu lapsi- ja nuorisokuorojen johtajille ja opettajille: ohjelmistoneuvoja, miten välttää sudenkuopat, esimerkkejä hyvistä käytänteistä, kommunikaatiomalleja, rahoitusvihjeitä, suosituksia siitä, miten laulajia voi valmistella yhdessä laulamista sisältävissä projekteissa.

Käsikirjat on saatavilla 11 kielellä, jotta hankkeen tavoitteet olisi helppo jalkauttaa ja jotta pystyttäisiin takaamaan mahdollisimman suuri vaikutus eurooppalaisten ja muidenkin nuorisotyöntekijöiden yhteisöissä.

Taataksemme tehokkaan jalkautuksen järjestämme tulostenlevitystilaisuuksia osana koulutustapahtumia ja konferensseja, jotka keräävät kohderyhmiämme Euroopassa. Nämä tapahtumat antavat meille mahdollisuuden tavoittaa aktiivisia ammattilaisia, jotka sitten puolestaan käyttävät ja levittävät työtapoja edelleen.

Antropologisten löytöjen perusteella ihmisääni oli todennäköisesti aivan ensimmäisiä instrumentteja, joita ihminen käytti tuottaakseen musiikkia, ja se auttoi yhteisön jäseniä kehittämään taitojaan, jakamaan tunteitaan ja elämään yhteisöllisesti. Yhdessä laulaminen tuotti yhteenkuulumisen tunteen. Sing Me In -hanke luottaa tuhansia vuosia pitkään perinteeseen katsoessaan tulevaisuuteen: se tarjoaa innovatiivisia ja tehokkaita työkaluja, joilla autetaan nuoria kohtaamaan toisia nuoria ilman ennakkoluuloja, oppimaan uusia taitoja ja saavuttamaan antoisan ja tasapainoisen suhteen yhteisön kanssa.

Miten yhdessä laulaminen voi olla hyödyllistä integraatioprosessissa?

Yhdessä laulaminen on sosiaalinen tapahtuma: tarkoituksena on laulaa yhdessä. Ja yhdessä laulaminen voi luoda vahvan, tunnepohjaisen ja onnellisen yhteyden elämäntavoiltaan hyvinkin erilaisten ihmisten keskuudessa. Tämä jaettu tunnekokemus, joka sisältää kauneutta, yhteistä ponnistelua ja hauskanpitoa, voi aloittaa uuden ihmissuhteen, joka lähtee kukoistamaan. Laulaminen itsessään on kuitenkin vain työkalu, jolla tasoitetaan osallistujien tilanteita: laulaessamme olemme ensisijaisesti laulajia, jotka tekevät yhteistyötä luodakseen musiikkia yhdessä. Yhdessä laulaminen luo uuden ihmissuhteen, joka perustuu tasa-arvolle (olemmehan kaikki laulajia) ja jota voidaan käyttää mielletyistä erilaisuuksista ylipääsemiseen ja vuoropuhelun ja ymmärryksen vaiheeseen astumiseen. Tämä ei kuitenkaan ole ainut työkalu. Yhdessä laulaminen on vain yksi integraatiotyökalu monien muiden mainioiden työkalujen joukossa (muut musiikkiaktiviteetit, urheilu, koulutus, työkokemus, yhteisötyö jne.), ja se voidaan yhdistää moneen vastaavan aktiviteettiin.

Anne Haugland Balsnesiä¹ lainaten:

“Lauluääni on osa ihmisen kehoa ja liittyy kiinteästi hengittämiseen. Siksi laulaminen rentouttaa ja harjoittaa lihaksia, luita ja keuhkokapasiteettia ja edistää fyysistä hyvinvointia. Lisäksi kuorossa laulaminen tuo iloa ja innostusta yleiseen henkiseen hyvinvointiin. Kuorossa laulamista kuvaillaan esimerkiksi sanalla 'kick' (väristys, sävähdys). Se on kuin rakastumisesta tai hyvältä pitkä matka. Tällaiset kokemukset ovat merkittäviä ihmisen terveydelle ja elämänlaadulle.

Yksi tärkeimmistä asioista, kun sopeudutaan elämään uudessa maassa, on kielitaito. Kuorossa voi oppia uutta kieltä ystävällisessä ja hyväksyvässä ympäristössä, kun kommunikoidaan kuoron harjoituksissa ja laulujen sanojen kautta. Sinun ei tarvitse osata kohdekieltä täydellisesti voidaksesi olla kuoron jäsen. Kuoro edistää myös sosiaalisen verkoston rakentamista, mikä on kriittistä integraatioprosessissa.

Kuorolaulu on yksinkertaisin tapa musisoida, koska instrumentti – lauluääni – on osa ihmiskehoa. Kuoron muodostamiseen tarvitaan vain ryhmä ihmisiä, paikka jossa kokoontua ja kuoronjohtaja. Ei ole kuitenkaan itsestään selvää, että edellä mainitut useat hyödyt aina saavutetaan. On ratkaisevan tärkeitä, että sekä sosiaalinen että musikaalinen toiminta kuorossa tapahtuu vieraanvaraisessa ilmapiirissä.”

Hankkeen otsikossa käytetään sanamuotoa ”yhdessä laulaminen nuorten maahanmuuttajien integraatioprosessissa”. Jokainen käytetyistä termeistä käsitellään myöhemmin, mutta otsikko itsessään selvästi osoittaa, että tärkein tavoitteemme on tukea prosesseja ja hankkeita, jotka auttavat ihmisiä voittamaan

¹ Anne Haugland Blasnes tutki KIA Multicultural Gospel Choirin (The KIA Choir) toimintaa Kristiansandissa Norjassa keväällä 2012. Kuoro on osa KIA:n (kristillinen kulttuurienvälinen toiminta) toimintaa. Tutkimus perustui osallistujien havainnointiin ja haastatteluihin ja keskittyi pakolaistaustaisiin laulajiin.

ennakkoluulonsa. Näin ollen he aikanaan löytävät tapoja verkostoitua henkilökohtaisella tasolla, luovat uusia ihmissuhteita ja tuntevat olevansa osa ryhmää. Nuoret maahanmuuttajat, juuri maahan muuttaneet tai vahvan maahanmuuttajataustan omaavien perheiden jäsenet ovat osa eurooppalaista yhteiskuntaa. He oppivat, työskentelevät, leikkivät, puhuvat ja liikkuvat yhdessä oman sukupolvensa edustajien kanssa. He ovat huomisen aikuisia. Tapa, jolla he suhtautuvat ympäristöönsä ja miten ympäristö suhtautuu heihin, osaltaan määrittelee sen, miten yhteiskuntamme toimivat tulevaisuudessa. Vaikka todennäköisesti latsit käsikirjan internetistä, uskomme, että digitaalinen verkostoituminen ja virtuaaliyhteisöt eivät ole ratkaisu tuleviin haasteisiin. Tarvitaan kontakteja, vuorovaikutusta, dialogia ja yhteistyötä todellisessa elämässä.

Yhdessä laulaminen on erittäin joustava taidemuoto, joka määrittellään vain metodinsa eli yhdessä laulamisen mukaan, ja siksi sitä voidaan soveltaa ja se voidaan omaksua uusiin musiikki- ja kulttuurisäilytöihin. Tämä yhdessä tekemisen henki on eurooppalaisen ihanteen keskiössä (mikä näkyy monissa hankkeissa sekä Euroopan unionin alueella että muualla Euroopassa).

Ketä varten tämä hanke on?

- **Lopulliset tavoitteet:** hankkeella pyritään auttamaan
  - nuoria, jotka asuvat Euroopassa ja muissakin maissa
  - nuoria, joilla on isäntämaan tai jonkun toisen maan kulttuuritausta (maahanmuuttajat ja pakolaiset)
  - nuoria, jotka laulavat tai jotka haluavat laulaa.
- **Suorat tavoitteet:** käsikirjat on kirjoitettu palvelemaan
  - ammattilaisia, jotka työskentelevät nuorison kanssa (lapsi- ja nuorisokuorojen johtajat, sosiaalityöntekijät)
  - (musiikin) opettajia, jotka haluavat työskennellä eri kulttuuritaustoista tulevien lasten ja nuorten kanssa.
- **Tulostenlevitystilaisuudet:** levittääksemme kehitettyjä työkaluja luotamme laajaan verkostoon, joka koostuu
  - järjestöistä, jotka pyrkivät kehittämään yhteistyötä nuorisotyön ammattilaisten kanssa
  - järjestöistä, jotka voivat antaa esimerkkejä hyvistä käytänteistä ja/tai jakaa hankkeen tuloksia, jotka sisältävät nämä käsikirjat ja ohjelmisto-oppaan.

Hankkeen tuotos: neljä ladattavaa käsikirjaa

Työmme tulokset (kolme käsikirjaa ja ohjelmisto-opas) ovat vapaasti ladattavissa hankkeen kotisivulta www.SingMeln.eu.

- Sing Me In: Nuorten pakolaisryhmien kanssa laulaminen
- Sing Me In: Maahanmuuttajataustaisten nuorten mukaan ottaminen olemassa oleviin kuoroihin
- Sing Me In: Kouluympäristössä työskenteleminen
- Sing Me in: Ohjelmisto-opas

Käsikirjat ovat saatavilla 11 kielellä: arabia, englantia, espanja, hollanti, katalaani, norja, ranska, saksa, suomi, turkki ja viro. Jos olet kiinnostunut kääntämään käsikirjat omalle kielellesi, ota yhteyttä. Jos haluat tietää, onko käsikirjoista ilmestynyt uusia käännöksiä, tarkista asia hankkeen kotisivulta www.SingMeln.eu.

Minkälaisia tuloksia odotamme?

Toivomme, että

- käsikirjojemme avulla syntyy monia integraatiohankkeita
- tavalliset kuorot avaavat ovensa ja hyväksyvät monikulttuurisia laulajia
- oppilaat ja koululuokat hyötyvät lauluaktiiviteeteistä (paremmat akateemiset tulokset ja luokkahuonedynamiikka kehittyä)
- kaikki osallistujat ja järjestäjät palkitaan ilolla ja hauskanpidolla, yhteisellä musisoinnilla ja musiikilla.

Nämä tavoitteet saavuttaaksemme tarvitsemme sinun apuasi. Jos pidät käsikirjoistamme, jaa ne kollegoittesi ja ystäväiesi kanssa. Ja jos et pidä niistä, lähetä palautetta, jotta voimme parantaa niitä.

Termimääritelmiä

Hankkeen englanninkielinen nimi on "Sing Me In: Collective singing in the integration process of young migrants". Selitetäänpä hiukan näitä termejä:

[...] yhdessä laulaminen [...]

Vaikka suurin osa hankkeen yhteistyökumppaneista työskentelee kuorolaulun parissa, uskomme, että mikä tahansa yhdessä laulamisen muoto voi olla hyödyllistä. Perinteinen kuorotyöskentely – kuoronjohtaja, nuotit ja eri äänissä laulavat laulajat – ei ole ainut oleellinen muoto tässä hankkeessa. Lähestymistapamme kattaa kaikki laulamistavat (a cappella tai instrumenttien kanssa laulamisen, yksinäisen tai moniäänisen laulamisen) kuin myös minkä tahansa ohjelmiston tai tyylin. Keskeisenä voimavarana tässä on äänen yhdistämisen intiimi ja yhdistävä voima.

[...] integraatioprosessi [...]

Olemme hankkeen alusta saakka olleet tietoisia siitä, että integraatio-termiä saatetaan pitää vanhanaikaisena tai jopa vääränä tai poliittisesti epäkorrektina joissakin maissa, kulttuureissa ja kielissä. Tavoitteemme ei ole päättää, pitäisikö maahanmuuttajat integroida tai sopeuttaa uuden kotimaan oloihin. Tavoitteemme on antaa uusia ideoita ja työkaluja, joita voidaan käyttää niissä uskomattoman monisyisissä konteksteissa, joissa eri kulttuuritaustoista tulevien ihmisten täytyy rauhanomaisesti elää rinnakkain jossain maantieteellisessä, poliittisessa, taloudellisessa ja kulttuurisessa tilassa – tilassa, jossa yhdessä laulaminen voi toimia ihmisten välisen kohtaamisen ja vuorovaikutuksen työkaluna. Lyhyesti: tavoitteemme on parantaa kaikkien osallisten elämänlaatua.

Täytyy muistaa, että integraatio on vastavuoroista: isäntäkulttuurinkin täytyy integroitua aivan yhtä lailla kuin maahanmuuttajakulttuurien. Monimuotoisessa maailmassa kaikkien täytyy integroitua.

[...] nuori [...]

Hanke keskittyy nuoriin maahanmuuttajiin. Nuorella tarkoitetaan yleensä ihmisiä, jotka elävät formatiivisia vuosiaan (lapset päiväkotistä aikuisuuteen). Kun tarkoitamme jotain tiettyä ikää, kerromme sen. "Nuori" on tietenkin erittäin monimerkityksinen käsite, jonka tulkinta riippuu maasta, kulttuurista ja sosioekonomisesta tilanteesta.² Huomaat myös, että ajoittain viittaamme aktiviteetteihin ja käytänteisiin, joissa osallistujat tulevat useista sukupolvista, tai että haluamme oppia jotain kokemuksista, jotka on kerätty aikuisten kanssa työskentelystä, ja jakaa ne opit kanssanne. Tilanteen voi kääntääkin: näissä käsikirjoissa annettuja työkaluja voi käyttää myös työskenneltäessä saman tyyppiset lähtökohdat omaavien aikuisten kanssa.

[...] maahanmuuttajat [...]

UNESCO määrittelee termin maahanmuuttaja seuraavasti: "kuka tahansa ihminen, joka asuu väliaikaisesti tai pysyvästi maassa, jossa hän ei ole syntynyt ja johon hän on luonut oleellisia sosiaalisia siteitä." Tämä määritelmä sisältää pakolaiset ja turvapaikanhakijat.

Meidän hankkeellamme on kuitenkin laajempi ulottuvuus, joka käsittää maahanmuuttajanuoret (ensimmäisen, toisen tai jopa kolmannen sukupolven maahanmuuttajat), jotka saattavat tarvita syvempää integraatiota (tai kotouttamista) isäntäkulttuuriin. Tiedostamme kyllä, että on nuoria maahanmuuttajia, jotka ovat täysin sopeutuneet uuteen kotimaahansa eivätkä tarvitse tukea. Monia käsikirjoissamme esiteltyjä työkaluja voidaan käyttää myös kotoperäisten syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa työskentelemiseen.

² Kun ei erikseen mainita, käytämme seuraavaa ikäjakoa: lapset 0–12, nuoret = 13–30, teinit = 13–18, nuoret aikuiset = 18–30

Clément Vidal

Laulaminen osallistamistyökaluna koulussa

Yhdessä laulaminen on jakamista: jaamme ilon, yhdessäolon ja meillä on hauskaa, kun laulamme yhdessä. Siksi laulaminen on täydellinen työkalu, kun haluamme luoda yhteenkuuluvuutta, yhteistyötä ja nautintoa luokassa ja koulussa. Tämä on arvokasta tieteenkin kaikille oppilaille ja opettajille, mutta erityisen tärkeitä maahanmuuttajataustaisille nuorille. Kuten "Sing Me In"-projektin esittelyssä sanottiin, yhdessä laulaminen voi olla yksi tärkeimmistä osa-alueista vastaanotto-prosessissa uudessa maassa, kaupungissa ja tässä tapauksessa uudessa koulussa.

Yhdessä laulaminen sinällään on monessa koulussa ja monelle oppilaalle kulttuuritaustasta riippumatta uusi toimintatapa. Oppilaat voivat tutustua musiikkiin ja laulamiseen monella tavalla: kuuntelemalla popmusiikkia kotona, opettelemalla viulunsoittoa musiikkikoulussa tai nauttimalla musiikista katsomalla tv-ohjelmia. Mutta kaikilla lapsilla ei ole mahdollisuutta ottaa osaa musiikkiaktiviteetteihin. Koulussa lapsella on mahdollisuus kokea laulamisen ja yhdessä musisoimisen ilo.

Ei ole mitään taikatemppuja tai täydellistä toimintamallia, joka toimisi kaikissa kouluympäristöissä. Sinun täytyy tehdä matkaa yhdessä oppilaittesi kanssa. Voit toimia aivan samalla tavalla kuin suunnitellesi matkaa uuteen kaupunkiin. Saatat tarvita matkaoppaan, jonka avulla voit orientoitua ja loppujen lopuksi nauttia matkasta. Tässä käsikirjassa pyritään viittaamaan kysymyksiin, joihin joudut mahdollisesti etsimään vastauksia, kun haluat laulaa luokassasi tai koulussasi, ja päätöksiin, joita joudut tekemään matkallasi onnistuneen laulamiskokemuksen luomisessa. Käsikirjassa luotetaan käytännön ohjeisiin ja kokemuksiin sekä onnistuneista että epäonnistuneista projekteista kautta Euroopan. Tämä käsikirja ei ole käyttöohje. Se ei kerro sinulle mitä laulaa tai mitä tehdä ja missä järjestyksessä. Toivomme, että käsikirjan avulla voit välttää yrityksen ja erehdyksen kautta kulkemisen ja siten säästää aikaa ja energiaa siihen, mikä on tärkeintä: saada lapset laulamaan yhdessä ja pitämään hauskaa!

Tämä käsikirja on sinulle, jos...

olet opettaja

Kukaan ei tunne luokkaasi yhtä hyvin kuin sinä! Sinä tiedät, ketkä oppilaistasi tarvitsevat tukea ja ketkä voivat työskennellä itsenäisesti. Tiedät, miten mielialat luokassasi liikkuvat, kun oppilaat keskittyvät, kun he ovat innoissaan oppimisesta ja kun heitä talvella väsyttää. Näet, kuinka kaveripiirejä syntyy ja kuinka yhdysiteet muuttuvat. Luokallasi saattaa olla maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Jotkut ovat juuri tulleet maahan, jotkut puhuvat montaa kieltä kotona, kavereiden kanssa ja koulussa. Sinä panostat tietosi, taitosi ja voimavarasi siihen, että jokainen oppilaasi voi kehittää parhaita taitojaan. Tässä käsikirjassa tarjoamme sinulle työkaluja, joita voit käyttää, kun laulamisesta tulee osa oppimisprosessia. Vaikka et itse osaisi laulaa, vaikka et tuntisi musiikkia. Anna meidän laulaa sinut mukaan!

olet mukana koulun iltapäiväkerhotoiminnassa

Koulurakennusta käytetään muuhunkin kuin koulunkäyntiin. Koululla kokoontuu säännöllisesti iltapäiväkerhoja ja muita harrastekerhoja, joita järjestävät eri instanssit, vapaaehtoiset, vanhemmat tai järjestöt. Laulaminen ja musiikkileikit ovat täydellinen työkalu tällaisessa toiminnassa. Lue käsikirja ja inspiroidu!

olet musiikinopettaja

Sinua ei tarvitse vakuuttaa musiikin tärkeydestä koulussa – tai elämässä yleensä. Mutta haluamme antaa sinulle muutaman vinkin ja niksien, vihjeitä käyttökelpoisesta ohjelmistosta ja työtavoista, ehkä pari uutta tapaa, miten lapset voivat jakaa omista kulttuureistaan ystävilleen ja sinulle.

olet kuoronjohtaja tai muusikko

Musisoitko usein lasten kanssa luokassa tai iltapäivätoiminnan aikana koulun jälkeen?³ Tai haluaisitko musisoida? Tämä käsikirja saattaa auttaa sinua työskentelemään sellaisten lasten kanssa, joilla ei ole lainkaan kokemusta laulamisesta tai jotka eivät alun alkaenkaan halua laulaa. Käsikirjan avulla saatat löytää vakuuttavia argumentteja siihen, miksi laulamisaktiviteetteja yleensä pitää järjestää tai miten luodaan pohja yhteistoiminnalle opettajien ja koulun hallinnon välille.

työskentelet koulun hallinnossa

Sinä tai pedagoginen tiimisi haluaa järjestää toimintaa, joka osallistaa kaikki lapset ja joka käsittelee kielenoppimisongelmia. Haluat parantaa kouluprojektiesi kulttuuridimensiota, samalla kun kehität lasten oppimiskykyjä. Ehkä kouluusi on tullut muutama uusi oppilas jostain muusta maasta ja etsit tapoja, joilla tekisit heidän olonsa kotoisaksi. Lyö pääsi yhteen opettajiesi kanssa ja keskustelkaa tämän käsikirjan annista. Käsikirjasta saattaa löytyä mukavia, realistisia ja tehokkaita ideoita koulusi käyttöön.

olet vanhempi

Olet vanhempi, joka osallistuu koulun toimintaan, ja haluat aloittaa yhdessä laulamisaktiviteetin, jonka avulla integraatiota ja maahanmuuttajalasten osallistumista voisi piristää. Tämä käsikirja voi toimia prosessissa hyvänä keskustelun avaajana koulun hallintoon, opettajiin ja musiikintuottajiin päin.

olet mukana sosio-kulttuurisessa toiminnassa

Kehität, otat osaa tai järjestät inklusio- tai integraatioprojekteja ja haluaisit käyttää yhdessä laulamista työkaluna projektissasi koulun kanssa. Yhdessä laulaminen voi olla keskeinen osa projektia tai vain lisätyökalu, jonka avulla voidaan työstää tiettyjä sosiaalisia seikkoja. Toivomme, että käsikirjamme antaa sinulle käyttökelpoisia työkaluja ja osoittaa sinulle oikean suunnan yhteistyöhön asiaankuuluvien yhteistyökumppanien kanssa.

olet oppilas tai opiskelija

Olet nuori ja motivoitunut oppilas tai opiskelija, joka pitää laulamisesta. Haluat kehittää laulamistoimintaa koulussasi: haluat lisää laulua leikkikentälle tai haluat perustaa kuoron. Koulussasi vertaisopetus on iso asia ja sinun ajatustasi laulamisen lisäämisestä tuetaan. Tämä käsikirja antaa käyttöösi arvokkaita ehdotuksia.⁴

³ Lue lisää: Sing Me In: maahanmuuttajataustaisten nuorten ottaminen mukaan olemassa oleviin kuoroihin -käsikirjasta, joka on ladattavissa ilmaiseksi sivustolla www.SingMeln.eu.

⁴ Idem 1.

Miksi yhdessä laulamista pitäisi käyttää integraatiotyökaluna kouluympäristössä?

Yhdessä laulaminen on tehokas integraatiotyökalu

Kuten yllä kerrottiin, yhdessä laulaminen on sinällään jo sosiaalista toimintaa: se tarkoittaa sitä, että lauletaan yhdessä. Yhdessä laulaminen voi luoda voimakkaan emotionaalisen ja onnellisen siteen hyvinkin erilaisista elämäntilanteista tuleville ihmisille. Tämän jaetun, kauniin, ponnisteluja vaatineen, hauskan ja emotionaalisen kokemuksen pohjalta voi syntyä uusia ihmissuhteita. Laulaessamme olemme ennen kaikkea laulajia, jotka tekevät musiikkia yhdessä. Tämä mahdollistaa uusia suhteita, jotka perustuvat tasa-arvoon ja joita voidaan käyttää esteiden ylittämiseen ja kulttuurien välisen dialogin ja ymmärtämisen aloittamiseen.

Laulamisella on todistettavasti positiivinen vaikutus oppilaiden sosiaalistamis- ja oppimisprosessiin

Yhdessä laulaminen vaikuttaa oppilaisiin positiivisesti eri tasoilla. Lapset, jotka oppivat laulamaan yhdessä, oppivat myös tekemään yhteistyötä, kuuntelemaan toisiaan ja ratkomaan ongelmia yhdessä. Laulaminen kehittää mielikuvitusta ja terävöittää aisteja. Maahanmuuttajataustaisille lapsille laulaminen on myös tehokas ja leikkisä tapa oppia kieltä luonnollisten lauserakenteiden ja sanaston ulkoa oppimisen kautta. Ja viimeisimpänä muttei vähäisimpänä: kun lapset laulavat yhdessä, se kohottaa heidän itsetuntoaan ja yhteenkuuluvaisuuden tunnettaan.

Yhdessä laulamista on tutkittu paljon, ja käytössäsi on paljon tieteellistä kirjallisuutta yhdessä laulamisen vaikutuksista oppimisprosessiin. Professori Graham F. Welch Lontoon yliopiston kasvatustieteen laitokselta kiteyttää yhdessä laulamisen vaikutukset viiteen kategoriaan (Welch, 2015).

Vaikutukset	Esimerkkejä
Fyysiset vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> • Hengityselimistön ja sydämen toiminta • Ääntöelimistön hieno- ja karkeamotorinen hallinta • Neurologinen toiminta
Psykologiset vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> • Ihmisen sisäinen kommunikaatio ja minäkuvan kehittyminen niin musiikissa kuin musiikin kautta • Laulaminen on tunteita purkavaa toimintaa: laulaminen antaa mahdollisuuden käsitellä tunteita • Ihmisten välinen kommunikaatio: terve laulaminen maksimoi potentiaalimme kommunikoida muiden ihmisten kanssa
Sosiaaliset vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> • Parantunut sosiaalisen inklusion tunne
Musikaaliset vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> • Musikaalisen potentiaalin toteutuminen: laulaminen edistää älyllistä sitoutumista musiikkiin • Henkilökohtaisen musikaalisen repertuaarin luominen kuulijana tai esiintyjänä tai molempina
Koulutukselliset vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> • Lisää tietoa, ymmärrystä ja taitoa koskien maailmaa ympärillämme, sekä musiikissa että musiikin kautta • Laulaminen kehittää kielikompetenssia ja lukutaitoa • Aivot käsittelevät laulujen tekstejä ja musiikkia samoilla neurokortikaalisilla alueilla kuin symbolien dekoodausta

Koulusi on täydellinen paikka käyttää yhdessä laulamista

Koulu on hyvin spesifinen sosiaalinen ympäristö: sen tarkoituksena on opettaa nuoria toimimaan yhteisön jäsenenä. Uskomme, että kouluympäristöllä⁵ on erityisiä positiivisia vaikutuksia yhdessä laulamisen ja integraation suhteen.

⁵ Tässä käsittelemme lähinnä koulupäivän aikana tapahtuvia lauluaktiiviteetteja. Osaa näistä voi käyttää myös iltapäiväkerhotoiminnassa. Lue lisää: Sing Me In: maahanmuuttajataustaisten nuorten ottaminen mukaan olemassa oleviin kuoroihin -käsikirjasta, joka on ladattavissa ilmaiseksi sivustolla www.SingMeIn.eu.

- Osallistujia ei tarvitse rekrytoida: oppilaiden on pakko olla koulussa ja koulu (opettajat, hallinto jne.) päättää, mitä koulussa tehdään.
- Koulussa on valmiina monikulttuurinen ihmisryhmä: oppilaat muodostavat monimuotoisen ryhmän kansallisuuksia, kieliä, sosio-ekonomisia tilanteita ja kulttuurisia tapoja.
- Koulujen legitimitettiin on ennalta määrätty: oppilaat pitävät opettajia luotettavina tiedon ja edistymisen lähteinä.

Erityishaasteitakin tietysti on:

- Toimintakeinot ja -taidot: voi olla, että koululla ei ole varaa palkata toimintaan ammattimuusikkoo ja opettajista saattaa tuntua siltä, etteivät heidän taitonsa riitä toiminnan järjestämiseen.
- Oppilaiden on pakko osallistua; he eivät osallistu yhteiseen laulamiseen omasta tahdostaan. Laulamiskokemuksen täytyy olla vakuuttava, jotta oppilaat alkavat arvostaa sitä.
- Aikaa toiminnalle, joka vaikuttaa harrastetoiminnalta, saattaa olla rajatusti. Paine toteuttaa virallisen toiminnan vaateet madaltaa yhteisen laulamisen prioriteettia.

Tässä pienessä kirjassa pyrimme antamaan muutaman ratkaisuehdotuksen. Jos koulussasi jo lauletaan, käsikirjastamme "Sing Me In: Maahanmuuttajataustaisten nuorten ottaminen mukaan olemassa oleviin kuoroihin" saattaa olla sinulle hyötyä.

Sinä onnistut!

Yhdessälaulamisaktiviteetin valmistelu luokassasi tai koulussasi ei vaadi paljon. Ainut vaatimus on, että toimintaa järjestävä ihminen on innostunut asiasta. Et tarvitse erikoistaitoja, sinun ei tarvitse käyttää laulamiseen hirveitä määriä aikaa, 5–10 minuuttia päivässä riittää, eikä sinun tarvitse suunnitella konserttia ison yleisön edessä oopperatalolla. Mutta, kun nyt jo luet tätä käsikirjaa, olet tavallaan jo perillä. Anna meidän auttaa sinua päättämään, mikä omassa tilanteessasi olisi paras toimintatapa.

Käytä olemassa olevia työkaluja saadaksesi oppilaat laulamaan

Yleensä opettajat osaavat järjestää lauluaktiviteetteja, jotka ovat hyödyllisiä oppilaille, luokan dynamiikalle ja oppilaiden oppimiskyvyille, vaikka heistä tuntuisikin, etteivät itse osaa laulaa. Katsotaanpa asiaa tästä näkökulmasta: tavoitteesi on saada lapset laulamaan yhdessä, jakamaan kulttuurisäilytyksiä ja sitomaan uusia suhteita. Opettajan laulutaidolla on hyvin pieni merkitys tällaisessa tilanteessa. Opettajan ei tarvitse tuottaa maailmanluokan esitystä, vaan käyttää pedagogisia taitojaan saadakseen lapset laulamaan yhdessä.

On paljon työkaluja ja metodeja, joiden avulla luokassa voidaan järjestää lauluhetkiä, vaikka taitoja ei vielä olekaan. Olemme keränneet hankkeen kotisivulle www.SinMeln.eu listan käyttökelpoisista tavoista. Esimerkki: ryhmän koheesiota ja oppimiskykyä voi parantaa käyttämällä Voces8-metodia ja käyttämällä muutama minuutti luokkaa aikaa laulamiseen joka päivä. Käytössäsi on yhteislaulu-CD-levyjä ja online-videoita, jotka tarjoavat asianmukaista musiikillista opastusta, joten nuottien käyttäminen ei ole välttämätöntä. Jotkut lähdemateriaalit on suunniteltu erityisesti työskentelyyn eri kulttuurien ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevien lasten kanssa. Näiden materiaalien käyttäminen tällaisessa kontekstissa on erityisen hyödyllistä.

5 minuuttia päivässä vie pitkälle

Luokassa laulamisen vaikutukset tuntuvat heti, vaikka siihen käytettäisiin vain hyvin vähän aikaa. Laulata luokkaasi muutama minuutti päivässä esim. koulupäivän alussa, luokahuonerutiinien kuten siivoamisen säestyksenä tai ritualisoimisena, ennen matematiikan tuntia tai ennen luokan keskusteluhetkeä. Laulamisesta saa uutta energiaa, se auttaa keskittymään, edistää oikeaa hengittämistä ja rentouttaa.

Jos pystyt käyttämään enemmän aikaa laulamiseen, yhdessä laulamisen positiivinen vaikutus luokkaasi moninkertaistuu. Laulajan lisääminen antaa sinulle mahdollisuuden käyttää monipuolisempaa ohjelmistoa ja muodostaa paremman yhteyden integraatio- ja osallistumisprosesseihin tai monikulttuuristen asioiden työstämiseen. Mutta, jos tämä on ensimmäinen yhdessä laulamisen projektisi ja jos et löydä tai sinulla ei ole varaa koulutetun muusikon käyttämiseen tai sinua ei muuten tueta, niin tee kaikki niin yksinkertaisesti kuin pystyt. Keskity oppilassuhteen laatuun. Seuraavana vuonna voit jo tehdä enemmän.

Yhdessä laulaminen on oppimistyökalu, oli sitten kyseessä oppilaat tai aikuiset oppijat

Yhdessälaulamisaktiviteetilla, erityisesti sellaisella, joka on kehitetty parantamaan integraatiota ja osallistumista, on erilainen status kuin tavanomaisella pedagogisella tilanteella, jossa opettajat antavat oppilaille sisältöjä ja

oppimistapoja. Jos opettaja ei väitä olevansa asiantuntija, mutta pystyy luomaan selkeän kehyksen, aktiviteetista voi tulla yhteinen oppimiskokemus, jossa musiikkia, ajatuksia ja tarinoita vaihdetaan. Tällaisessa tilanteessa opettaja on lähinnä fasilitaattori, joka haastaa oppilaitaan jakamaan ja löytämään toistensa taidot, tiedot ja kulttuurit.

Ruvetaan hommiin!

Nyt kun näköjään edelleen luet käsikirjaa, oletamme, että olet vakuuttunut siitä, kuinka tärkeä ja käyttökelpoinen metodi yhdessä laulaminen on oppilaillesi. Olet vakuuttunut, mutta oletko valmis? Nyt ruvetaan hommiin!

Määrittele aktiviteettisi

Ymmärrä ryhmän odotukset

Ennen kuin aloitat, on tärkeää, että sinä ja ryhmäsi asetatte toiminnalle yhteisen tavoitteen. Varmista, että vältät yleismaailmallisen väärinymmärryksen laulamista. Vaikka musiikki on universaalista, sinun näkökulmasi musiikkiin täytyy olla inklusiivinen. Mitä musiikki, laulaminen ja yhdessä laulaminen tarkoittaa oppilaille? Onko heidän kulttuureissaan erilaisia käsityksiä musiikista? Joillekin musiikki saattaa tarkoittaa laulukilpailua televisiossa. Toisilla saattaa olla muusikkoja perheessä, tai he ovat käyneet konserteissa ja kuulleet elävää musiikkia. Jotkut oppilaista saattavat jo osata laulaa tai soittavat jotakin soitinta jne.

Miten voit luoda luokassa yhteisymmärryksen asiasta? Arvioi oppilaittesi suhtautumista musiikkiin; millaista musiikkia he kuuntelevat, onko heillä kokemusta musiikin tekemisestä; mitä muita seikkoja täytyy ottaa huomioon? Tämän arvion perusteella voit valita lähestymistapasi; ohjaatko heitä laulamaan vai kuuntelemaan aktiivisesti. Hiukan vanhempien lasten kanssa voit keskustella musiikista. Näytä lapsille esimerkiksi kuvia muusikoista, erilaisista musiikkiin liittyvistä ryhmistä ja kysy heiltä, mitä heille tulee niistä mieleen. Tällaisten keskustelujen tarkoituksena on edistää yhdessä tekemistä, jotta ryhmä ymmärtää, että musiikin tekeminen vaatii monen yksilön yhteistyötä (laulajat, muusikot, säveltäjät, yleisö, teknikot, tapahtumien järjestäjät, tuottajat jne.).

Tiedosta sekin tosiasia, etteivät kaikki oppilaat halua aluksi laulaa. Jotkut saattavat olla ujoja, toiset taas haluavat erottua ryhmästä. Tällaiset lapset voivat työskennellä ryhmässä erilaisissa tehtävissä, esimerkiksi soittaa yksinkertaista lyömäsoitinta. Näin luot turvallisen ympäristön, jossa kaikki tuntevat kuuluvansa ryhmään.

Tee suunnitelma, mutta ole joustava

Mitkä tavoitteesi ovat? Millaiset aktiviteettisi vaiheet ovat? Minkälaisia muutoksia ja kehityskulkuja odotat projektiltasi?

Aktiviteettisi, kuten mikä tahansa projekti, joka tehdään yhdessä, muuttuu ja kehittyy erilaiseksi kuin mitä olit suunnitellut. Kun itse tiedostat tämän ja pidät mielessäsi asettamanne tavoitteet, voit helposti sopeutua muutoksiin, joita projektin aikana mahdollisesti ilmaantuu. Muista mihin olet matkalla, mutta ole valmis käyttämään oikoteitä tai vaihtamaan suuntaa. Tämä tarkoittaa sitä, että sinun täytyy valmistella paljon erilaisia tehtäviä ja käyttää erilaisia didaktisia työkaluja jo ennen kuin aloitat yhdessä laulamisen lasten kanssa. Teetä yksinkertaisia tehtäviä, mutta ole dynaaminen, jotta lapsilla on koko ajan tekemistä.

Maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa työskentelyn haasteet

Lapset ja nuoret ovat periaatteessa kaikkialla samanlaisia. He osaavat samoja asioita ja heissä on sama potentiaali, vaikka joillain olisikin toisenlaisia taitoja, tapoja tai elämäntapomerkkejä. Useimmiten eroavaisuudet tulevat ilmi yhdessä laulamisen aktiviteeteissa. Mutta joskus erityisongelmia tulee esiin, niin kuin kaikissa pedagogisissa prosesseissa.

Olemme keränneet alle esimerkkejä mahdollisista ongelmakohtista ja niiden ratkaisumalleista. Lista ei ole täydellinen. Ryhmäsi johtajana sinun täytyy tunnistaa pienimmätkin merkit ja oireet mahdollisista ongelmista ryhmässäsi. Pyri selvittämään ja löytämään ratkaisut, jotka toimivat ryhmässäsi.

Kommunikaatiohaasteita

<p>Varmista, että ohjeesi ovat selkeitä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Puhu hitaasti ja selkeästi. • Korosta tärkeitä sanoja. • Käytä yksinkertaisia lauseita, vältä monimutkaisia rakenteita ja passiivin käyttöä. • Vältä kielikuvien käyttöä, ellei ole opettanut kyseisiä kielikuvia lapsille etukäteen. • Käytä helposti ymmärrettäviä sanoja, jotka kuulostavat tutuilta muillakin kielillä. • Käytä synonyymeja. • Käytä esimerkkejä. • Ole niin konkreettinen kuin mahdollista. Liitä sanomasi asiat johonkin, jonka oppilaat voivat nähdä. • Käytä kuvia, esineitä, eleitä, ääniä ja musiikkia – näytä, älä kerro.
<p>Rohkaise ajatusten vaihtoa ryhmässä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ole avoin, pidä katsekontakti lapsiin, hymyile, tervehdi lapsia heidän omilla kielillään. • Älä puhu pitkään, varaa aikaa kysymyksille. • Rohkaise lapsia keskustelemaan. • Anna lasten tehdä virheitä, mutta käytä itse korrektia kieltä ja kokonaisia lauseita. • Älä toista virhettä. Käytä vastauksessasi oikeata sanaa tai muotoa.

Musiikkikulttuureihin liittyviä haasteita

<p>Tiedosta tämä: Joissain kulttuureissa käytetään erilaisia sävelasteikkoja, virityksiä ja rytmejä (Turkki, arabimaat, Intia, Indonesia). Joillakin lapsilla saattaa olla vaikeuksia laulaa vieraassa äänijärjestelmässä ja sävellajissa tai siirtyä puhelaulusta laulamiseen tai käyttää pääääntä.</p> <p>Eri kielissä äännetään konsonantteja ja vokaaleja eri tavalla, ja tämä saattaa vaikuttaa laulamiseen.</p>	<p>Eroavaisuudet eivät ole haittoja. Laulakaa yhdessä yksikertainen laulu vieraalla kielellä tai toisesta musiikkikulttuurista, silloin kaikilla on mahdollisuus kokea haaste leikin kautta. Käytä kyseisen kielen syntyperäisiä puhujia asiantuntijoina.</p>
<p>Tutustuta lapset yhdessä laulamiseen. Joissain kulttuureissa esitetään elävää musiikkia tuskin koskaan, ei julkisesti eikä kotona. Ääntä ei käytetä laulamiseen.</p>	<p>Vie lapset konserttiin koulupäivän aikana. Voit myös näyttää lapsille lyhyitä videoita yhdessä laulamista. Näin lapset saavat käsityksen siitä, millainen tämä taidemuoto on.</p>
<p>Tiedosta tämä: Joissakin kulttuureissa ei käytetä kehoa ryhmätehtävissä (kehorytmit, toisten koskeminen, henkilökohtainen tila). Joissain kulttuureissa taas käytetään tanssia ja suoraa kontaktia. Oppilailla saattaa olla hyvin sisäistettyjä käsityksiä fyysisyydestä.</p>	<p>Keskustele näistä asioista lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Korosta aina, että kehorytmien käytössä on kysy musiikin tekemisestä.</p>
<p><u>Hyvinvointihaasteet</u></p> <p>Monet pakolaislapset kärsivät kroonisen stressin seurauksista.</p>	<p>Lasten pitäisi tuntea olonsa turvalliseksi, jotta he voisivat taas keskittyä oppimiseen. Ota seuraavat seikat huomioon, kun työskentelet pakolaislasten kanssa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvista turvallisuudentunnetta. • Edistä ihmissuhteiden luomista. • Hallitse tunteet. • Hallitse käyttäytyminen. • Ota vanhemmat mukaan toimintaan. • Etsi apua lapsille ja itsellesi. <p>Musiikin tekeminen yhdessä voi vahvistaa pakolaislasten turvallisuuden ja yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja parantaa resilienssiä.</p> <p>Haluatko oppia lisää? Tämä ilmainen verkkokurssi voi auttaa sinua selviytymään tehtävästäsi paremmin https://www.augeo.nl/en/theme/refugee-children/free-online-course/ (saatavilla englanniksi, saksaksi ja hollanniksi)</p>

Keho ei toimi: Traumatisoituneilla ihmisillä esiintyy usein hengityskatkoksia ja fyysistä stressiä. Musiikki saattaa tuoda esiin voimakkaita tunteita.

Musiikki voi herättää kaikenlaisia inhimillisiä tunteita. Kun työskentelet maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa, koeta työstää asenteita kuten kunnioitus, toisten kuunteleminen, rohkaiseminen ja arvostaminen sen sijaan, että yrität käsitellä mahdollista traumaattista kokemusta.

Se, miten konfliktin aiheuttamaa traumaa voi käsitellä, on tämän käsikirjan ulottumattomissa ja ehkä myös itse yhdessä laulamisen ulottumattomissa. Jos huomaat oppilaissasi käytöstä, joka viittaa kyseisiin tapahtumiin, kuten äärimmäistä sisäänpäinkääntyneisyyttä, apatiaa tai aggressiivisuutta, sosiaalisten siteiden puuttumista tms., musiikki voi toimia apuvälineenä strategiassa, joka tehdään yhdessä psykologien ja erityispedagogiaan perehtyneiden henkilöiden kanssa.

Kulttuuri- ja uskontonormeista nousevat haasteet

Jotkut oppilaat saattavat luulla, että heidän kulttuurinsa tai uskontonsa kieltää yhdessä laulamisen aktiviteetit tai osia niistä: sekaryhmät, äänissä laulaminen, julkinen esiintyminen, maallinen ohjelmisto jne.

Jotkut oppilaat saattavat itse kyseenalaistaa oman osallistumisensa.

Tutki kulttuurieroja. Opettele perusasiat tiettyjen kulttuurien ja laulamisen suhteista. Pyydä oppilaita kertomaan esimerkkejä kulttuurinsa kuuluisista lauluista ja laulajista tai kysy heidän perheiltään.

Keskustele asiasta suoraan oppilaiden kanssa ymmärtääksesi, mistä ongelma saa syntynsä. Onko syynä ryhmässä laulaminen, julkiset esiintymiset, joku tietty laulu, harjoitusten kellonaika tai jokin muu? Yritä löytää oikea syy, äläkä oleta mitään.

Jos on tarvetta, puhu asiasta kollegojesi kanssa, mielellään sellaisten kollegojen kanssa, joilla on sama tausta kuin kyseessä olevan lapsen vanhemmilla. Avointa keskustelua tulisi käydä myös koulun hallinnon kanssa. Hallinnon työntekijät yleensä tuntevat lasten taustat suhteellisen hyvin ja he osaavat arvioida niitä.

Lasten vanhempien tai huoltajien kanssa keskusteleminen on ongelmanratkaisussa avainasemassa.

Lopuksi, keskustele asiasta paikallisten uskonnollisten auktoriteettien kanssa. Oppilaat saattavat asennoitua asiaan hiukan liian kiivaasti. Mutta kannattaa olla varovainen ja selvittää asia. Onhan kuitenkin niin, että melkein kaikki kulttuurit ja uskonnot sallivat lasten laulamisen ja oppimisen.

Joillekin lapsille kulttuuri- ja uskontonormien kunnioittaminen on tapa löytää oma identiteettinsä ryhmässä. Jos tällaisen roolin omaksunut lapsi aloittaa laulamisen, muutkin voivat tulla laulamaan, ja jos hän lopettaa, muidenkin on pakko lopettaa. Jos tunnistat ryhmästäsi tällaisen vaikutusvaltaisen lapsen, anna hänelle positiivisia erityisvastuita ryhmässä. Voit myös antaa lapsen johtaa jonkin lauluista tai tarjota hänelle sooloa.

Esiintyäkö vai eikö esiintyä? Siinä pulma.

Musiikin kanssa työskentely on oppilaista jännittävää ja innostavaa. Esiintyminen projektin lopuksi voi tuntua bonukselta. Julkinen esiintyminen voidaan järjestää, mutta se ei ole pakollista. Molemmilla vaihtoehdoilla on omat hyvät puolensa. Muista, että kaikki vanhemmat ovat ylpeitä lapsistaan, esiintyvät he sitten tai eivät. Prosessi on aina

tärkeämpi kuin projektin tulos.

<p><u>Projekti päättyy esiintymiseen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Esiintyminen nostaa laulajien motivaatiota, antaa projektille selkeän tavoitteen, aikajanan ja lopputuloksen. • Oppilaat voivat olla ylpeitä siitä, että voivat esitellä saavutuksiaan. • Esiintyminen jakaa integraatioprojektin koulun ja yhteisön kanssa. • Esiintyminen osallistaa yhteisön, myös maahanmuuttajataustaiset perheet. • Esiintymistä voidaan käyttää koulun ja projektin mainostamistyökaluna (paikalliset mediat, poliitikot, sponsorit jne.). 	<p><u>Projektissa ei ole esiintymistä</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Energia ja aika käytetään ja keskitetään oppilaiden kanssa työskentelyyn. • Projektissa ei synny stressiä aikatauluista tai muiden oppilaiden, kollegojen, vanhempien tai yhteisön tarkastelun alaiseksi joutumisesta. • Fokus on osallistumisessa ja integraatiossa. • Oppilaiden sosiaalistamisen apuna voi käyttää hassuja lauluja. Lapset rakastavat laulujen sanoilla leikkimistä. • Lasten on helpompi osallistua, kun he tietävät, että kukaan ei näe heidän suoritustaan, eikä heistä julkaista tai oteta kuvia tai videoita. • Esiintyminen voidaan tehdä seuraavan projektin päätteeksi. Uutta projektia tehtäessä opettajakin on varmempi ja kokeneempi.
--	--

Voit myös esiintyä valikoidulle yleisölle kuten muutamille vanhemmille tai oppilaille tms.

Luo myönteinen ilmapiiri

Sinulla on hieno projektisuunnitelma, loistavia ideoita ja täydellinen ohjelmisto, mutta jotta voit oikeasti järjestää aktiviteetin, täytyy sinun sovittaa suunnitelmasi paikalliseen kontekstiin: Onko sinulla lupa aloittaa projekti? Voitko käyttää koulun tiloja? Kuka voi auttaa konserttijärjestelyissä? Miten yhteisö voidaan ottaa mukaan projektiin ja miten se hyötyy projektista? Onko projektisi rahoitus kunnossa?

Kannattaa miettiä paikallisia olosuhteita ja tehdä projektista mahdollisimman myönteinen osallistamalla koko koulu ja osia ympäröivästä yhteisöstä. Sinun täytyy keskustella asioista monen osapuolen kanssa ja siihen kuluu aikaa. Mutta jos keskustelujen avulla olet saanut lisäkäsiä ja paikallista energiaa projektiisi, olet säästänyt aikaa käytettäväksi itse prosessiin. Ja jos keskusteluprosessi moninkertaistaa ponnistelusi tulokset integraatioprosessin parissa, jokainen käytetty minuutti antaa kaksinkertaisen palkinnon.

Katso projektiasi toisesta näkökulmasta – heidän, jotka sinun täytyy vakuuttaa ja osallistaa. Jokaista projektia voi kuvailla eri näkökulmista ja kaikilla projekteilla on monia mahdollisuuksia saada aikaiseksi positiivinen vaikutus asioihin. Integraatio, osallistuminen ja inklusio ovat yleensä linjassa musiikin tekemisen ja pedagogisten tavoitteiden kanssa.

Sijoita resursseihin

Yhdessälaulamisprojekteja on monenlaisia, mutta niiden ei tarvitse olla kalliita ja monimutkaisia. Sinulla on jo käytössäsi monia ainesosia rakentaaksesi positiivisen laulutapahtuman.

Tarvitset:	Sinulla on jo:
tilan, jossa kokoontua ja laulaa	luokkahuone tai muu tila
aikaa	10 minuuttia päivässä riittää. Yhdessä laulamisen ei tarvitse olla aikaa vievää. Se voidaan liittää luokkarutiineihin tai opetussuunnitelmaan.

musikaalisia taitoja	Tämä opas auttaa sinua jatkamaan. Uskomme, että kaikki opettajat pystyvät ohjaamaan lauluaktiiviteetin luokassa. Ilman aikaisempaa kokemusta tai koulutusta ja vaikka sinusta tuntuisi, ettet osaa laulaa, lauluaktiiviteettien tekeminen on mahdollista.
lauluja laulettavaksi	Sing Me In: Ohjelmisto-opas, ladattavana ilmaiseksi täältä www.singmein.eu
säestyksen	CD-soitin, älypuhelimien kiinnitettävät kovaääniset tai jotain muuta vastaavaa. Koulussa saattaa olla käytössä soittimia, ehkä pianokin jossain.
tapahtuman, jossa voi esiintyä [valinnainen]	Muut luokat tai vanhempien ryhmät, joille voitte laulaa. Vaihtoehtoisesti voitte esiintyä koulun tilaisuuksissa. Muista taas, että laulaminen on joustava aktiiviteetti, jossa ei välttämättä tarvita monimutkaista ja kallista logistiikkaa.

Osallista oppilaat

Aktiiviteetti on tarkoitettu koko luokalle tai oppilasryhmälle, ei vain maahanmuuttajataustaisille oppilaille. Tavoitteena on todennäköisesti herättää yhteenkuuluvaisuuden tunne ja luoda olosuhde, jossa oppilaat voivat olla ylpeitä eroavuuksistaan, kuten kielestään, harrastuksistaan ja musiikkityyleistään. Näiden eroavuuksien kautta oppilaat saavat mahdollisuuden toimia yhdessä vertaisryhmissä koulussa, koulun ulkopuolella ja muissa alaryhmissä.

Yhdessälaulamisaktiiviteetti tai -projekti auttaa unohtamaan eroavaisuudet hetkeksi ja kokoaa ryhmän työskentelemään yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Anne Haugland Balsnes⁶ kirjoittaa: "Kuorossa jokainen laulaja vaikuttaa yhteiseen sointiin. Opi uusia lauluja ja kehität osaamistasi. Kuorolaulussa saat taituruuden kokemuksia, jotka edelleen vaikuttavat itseluottamuksen kohoamiseen ja tunteeseen siitä, että olet tärkeä resurssi muille." Sekä ryhmä että jokainen sen jäsen hyötyy toiminnasta. Projektin nimi ja miten sen oppilaille esittelet vaikuttavat tässä asiaan.

Osallista koulun hallinto

Koulussa ei voi yleensä tehdä mitään ilman hallinnon lupaa, varsinkaan jos tapahtuman tekeminen edellyttää lisää tunteja, luokkien käyttöä koulun jälkeen, taloudellista tukea tms. Koulun hallinnon täytyy olla mukana projektissa tietyissä rajoissa. Jokainen koulu ja kansallinen opetusjärjestelmä priorisoi asioita eri tavalla. Jos koulullasi on pedagogiset tavoitteet tai konsepti, tutki se tarkasti ja mieti, miten projektisi sopii koulun tavoitteisiin ja miten löydät siitä sopivia argumentteja. Voit korostaa esimerkiksi seuraavia seikkoja:

- Integraatioprojekteista hyötyy koko koulu ei vain maahanmuuttajataustaiset oppilaat.
- Yhdessä laulamalla on positiivinen vaikutus oppilaiden oppimiskykyihin ja -tuloksiin.
- Yhdessä laulaminen parantaa opettajien ja luokkien välistä yhteistyötä.
- Yhdessä laulaminen kattaa monia alueita virallisessa opetus suunnitelmassa.
- Yhdessä laulamisen kulut ovat pienet tai kohtuulliset.
- Yhdessä laulaminen voi tuottaa positiivista näkyvyyttä paikallisessa lehdistössä.

Muista pyytää koulun hallinnon edustajia harjoituksiin. Jaa tekemisen ilo ja näkyvyys heidän kanssaan. Jos lehdistö on kiinnostunut, järjestä haastattelu.

Osallista koulu yhteisö

Projektisi tavoite on varmistaa, että jokainen oppilas löytää paikkansa luokassa. Koulussa kannattaa puhua vanhempainyhdistyksen edustajien kanssa, muiden opettajien kanssa sekä koulun vahtimestarien kanssa, koska heistä kaikista voi olla apua, jos päätät järjestää tapahtuman.

Osallista vanhemmat ja perheet

Vanhemmat ja sukulaiset (tai huoltajat) ovat loistava voimavara, kun ajatellaan lauluaktiiviteettiä järjestämistä,

6 Anne Haugland Balsnes (synt. 1969) on musiikin professori ja tutkimuspäällikkö Agderin yliopistossa ja Ansgar University Collegessa Kristiansandissa Norjassa. Hän on myös kuoronjohtaja ja laulaja.

varsinkin monikulttuurisessa ympäristössä. Jotkut projektit on hyvä aloittaa laulattamalla vanhempia yhdessä, jotta he voivat kokea yhdessä laulamisen voiman. Oletko koskaan kysynyt oppilaitasi, lauletaanko heillä kotona? Tai onko perheessä muusikkoja? Tai voisivatko vanhemmat tuoda ryhmään helppoja lauluja, joita he lauloivat lapsena? Internetin avulla saatat löytää lauluista lisämateriaalia, kuten videoita tai jopa nuotteja ja tekstejä.

Jos huomaat, että vanhemmat ovat vastahakoisia laulamisen ja musiikin tekemisen suhteen, voisit tehdä vanhemmille tarkoitettua lauluaktiiviteettiä. Näytä vanhemmille, mitä lasten kanssa teet ja mitä lauluja laulat. Tämä auttaa heitä ymmärtämään, että laulaminen ja musiikin tekeminen voi olla todella hauskaa. Ja lisäksi aktiiviteetti voi parantaa maahanmuuttajataustaisten vanhempien kielitaitoa.

Osallista yhteisö

Projektisi tavoitteena on varmistaa, että oppilaasi löytävät paikkansa yhteisössäänkin. Tässä tapauksessa kannattaa ottaa yhteyttä paikallisiin lapsikuoroihin, paikallisiin kulttuuriyhdistyksiin, asuinalueen monitoimitaloihin, kirjastoon ja kaikkiin paikallisiin organisaatioihin, joissa työskennellään paikkakunnalla asuvien maahanmuuttajien kotikulttuurien kanssa. Kerro heille projektistasi ja keksi tapoja tehdä yhteistyötä.

Osallista ammattilaiset

Kaikki osaavat laulaa. Kaikki osaavat laittaa oppilaat laulamaan. Tämä on totta ja todistettu. Mutta, jos sinusta kuitenkin tuntuu, ettet uskalla aloittaa lauluprojektia yksinäsi, pyydä apua ammattilaisilta. On paljon ihmisiä, jotka tuntevat elämäntehtäväkseen musikaalisten ja pedagogisten taitojen kehittämisen: kuoronjohtajat, musiikinopettajat, soittajat, musiikkiterapeutit ja muut musiikin asiantuntijat.

Ja lisäksi on ihmisiä, joilla on koulutusta ja kokemusta integraatioasioista. Monissa tapauksissa projektit ovat hyötyneet ammattilaisten avusta. Jotkut ammattilaiset saattavat ehkä pystyä käyttämään omaa aikaansa auttaakseen sinua. Menestyksen avain on selvittää odotukset ja metodit molemmin puolin. Voit käyttää tätä käsikirjaa apuna prosessissa.

Jos sinun on taloudellisesti mahdollista palkata projektiisi kuoronjohtaja tai musiikkipedagogi, ota yhteyttä kansalliseen kuorojärjestösi tai paikalliseen musiikkioppilaitokseen. Paikallisilta kuoroilta ja kouluilta, joissa on lauluprojekteja, voit myös saada hyödyllisiä kontakteja. Kun keskustele mahdollisen avustajan kanssa, sinun täytyy kertoa selkeästi, mitkä ovat tavoitteesi integraation, yhteisön rakentamisen ja koherenssin ja projektisi pedagogisen ohjelman välillä. Hyvä lähtökohta keskusteluille on antaa vastapuolelle käyttöön tämä käsikirja, jolloin säästyään väärinymmärryksiltä ja voidaan saada antoisa yhteistyö alkuun.

Ammattilaisten palkkaaminen lisää projektisi kuluja. Me emme voi antaa kuluarvioita, koska kyseessä on yleiseurooppalainen projekti ja palkkiot vaihtelevat alueittain. Sinun kannattaa kysellä arvioita kuoronjohtajapalkkioista kansallisesta tai paikallisesta kuorojärjestöstä. Huomaa, että voit joutua maksamaan palkkaa sekä varsinaisesta työajasta että projektiin liittyvästä suunnittelutyöstä ja maksamaan matkakorvauksia, veroja ja sosiaaliturvamaksuja.

Löydä ja osallista projektille lähettiläitä

Laulavat lapset ovat parhaita laulamisen asian lähettiläitä. Voit myös pyytää paikallisia tai kansallisia julkkiksia tukemaan projektiasi.

Osallista media

Projektin ulkopuolisille projektin menestystä mitataan usein medianäkyvyydellä. Jos saat paikallisen median innostumaan asiasta ja näkyvyyttä sen kautta, saattaa käydä niin, että sinun on helpompi saada tukea koulusi hallinnolta, paikallisilta viranomaisilta ja löydät yhteistyökumppaneitakin helpommin.

Sellaisissa projekteissa, joihin osallistuu oppilaita, saattaa projektin huomiointi ja projektin työn julkisuus tuoda osallistujille todellisen aikaansaamisen ja ylpeyden tunteen. Muista kuitenkin kysyä kaikkien lasten vanhemmilta ja huoltajilta lupa, ennen kuin annat kuvia oppilaista medialle julkaistavaksi.

Etsi ja päättä ohjelmisto

Lataa Sing Me In: Ohjelmisto-opas!

Ilmainen ohjelmisto-opas, joka auttaa sinua löytämään asiaankuuluvaa ohjelmistoa, musiikkileikkejä ja -aktiviteetteja projektiisi.

www.singmein.eu

Nyt sinulla on tarvittava motivaatio ja tuki – mainiota! Mutta mielessäsi on vielä yksi kysymys: Mitä laulamme? Ja miten? Mistä löytää lauluja laulettavaksi ja musiikkileikkejä leikittäväksi? Se on helpompaa kuin uskotkaan. Tästä osiosta löydät yleisiä ajatuksia ja innoitusta.

Olemme avuksesi keränneet Sing Me In: Ohjelmisto-oppaan, jonka voit ladata ilmaiseksi hankkeen kotisivuilta. Se sisältää tarkoin harkitun laululuettelon ja harjoituksia, joita voit kokeilla ja käyttää. Luettelossa on lauluja useista eri kulttuureista ja ne on järjestetty ikäkausien mukaan. Oppaassa on myös linkkejä erilaisiin videoihin, jotta sinun on helpompi käyttää materiaaleja, nuotteja ei välttämättä aina tarvita. Tsekkaa opas! Myös Muusikot ilman rajoja -järjestö tarjoaa online-opasta, joka on hyvin motivoiva ja käytännöllinen:

<https://www.musicianswithoutborders.org/manual/>.

Muista kuitenkin, että matka on päämäärää tärkeämpi. Musiikillinen lopputulema on toisarvoinen, vaikka laatutuotteen tuottaminen voisikin olla osallistujia motivoiva tekijä. Pelaa varman päälle: etene askel kerrallaan ja aloita helpoista jutuista, jotta alkaisit luottaa omiin kykyihisi ja nuorten laulajiesi luottamus sinuun rakentuisi. Laulaminen auttaa lasta löytämään äänensä – äänen, jolla puhua ja äänen, jolla laulaa. Tämä saattaa olla lapsista pelottavaa, siksi laulamisen pitäisi olla hauskaa ja puoleensavetävää.

Ulkoa laulaminen – toista ja matki

Musikki on ääntä, joten luonnollisin tapa jakaa musiikkia on kuunteleminen ja matkiminen. On paljon erilaisia tapoja, joita käyttämällä lapset voivat oppia lauluja korvakuulolta. Tässä muutama ehdotus:

Matki ääniä

Äänen matkiminen tietyltä korkeudelta voi olla aika vaikeaa. Matkimisesta tulee ryhmätyötä, kun ääntä siirretään laulajalta laulajalle ryhmässä.

Hengityksellä on todella tärkeä tehtävä äänen tuottamisessa. Kunnollinen ääni tuotetaan hengittämällä syvään ja käyttämällä pallealihasta. Koska lapset laulavat korkeammalta kuin aikuiset, on tärkeää, että käytät harjoituksissa korkeitakin ääniä.

Osa opettavat laulut itsekin

Varmista, että osaat itse opettavat laulut tarpeeksi hyvin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että sinun pitäisi laulaa laulut täydellisesti. Opettele silti laulun rakenne. Harjoittele äänitteen tai videon avulla. Opettele laulujen sanojen ääntämys. Kuuntele tarkasti.

Kun ryhdyt opettamaan laulua lapsille, voit vain laulaa sen heille ja antaa lasten toistaa laulu. Se on helppo, mutta ei aina hauskin ja tehokkain tapa, kun taas kuunteleminen laulamatta ensin voi ehkä tasoittaa tietä oppimiseen.

Kuuntele laulu

Voit laulaa laulun itse tai voitte kuunnella laulun äänitteeltä. Äänite kuulostaa usein paremmalta. Mutta kun lapset saavat kuunnella opettajansa ääntä, heillä on parempi kannustin. Oppilaat kuuntelevat tarkasti ja he voivat jopa yllättyä lauluäänestäsi. Ja kun he kuulevat sinun laulavan, he saattavat laulaa itsekin.

Tee laulusta kysymyksiä

Esimerkiksi:

- Kuinka usein lapset kuulevat jonkun tietyn sanan?
- Mitkä soittimet he tunnistavat?
- Millä kielellä lauletaan?
- Minkä tunteen he kuulevat tai tuntevat laulussa?
- Mitä liikkeitä lauluun voisi keksiä?

- Sopisivatko (keho)rytmit lauluun?
- Onko lapsilla kotona sellaisia soittimia, jotka sopisivat lauluun? Voivatko he tuoda ne kouluun?

Auta heitä ymmärtämään laulun rakenne.

- Onko laulussa säkeistöjä ja kertosae?
- Kuuletko toisiaan muistuttavia sävelkulkuja?
- Onko laulussa selkeä rakenne?

Opettajat, jotka lukevat nuotteja, tai opettajat, jotka eivät lue nuotteja, mutta joilla on hyvä korva, voisivat kokeilla tehdä laulun eri osista graafiset nuotit. Anna lasten arvata mikä osa graafista notaatiota vastaa mitäkin osaa laulusta. Voit piirtää tai tulostaa notaation osat erillisille papereille, ja lapset saavat itse järjestää ne oikeaan järjestykseen.

Kaikki nämä harjoitukset ovat vain muutama esimerkki siitä, kuinka musiikin kuunteleminen on ensimmäinen askel oppimisessa ja siksi hyvin tärkeää. Riippuen laulusta ja omasta opettajakokemuksestasi voit keksiä itse leikkejä, joissa et kuitenkaan itse asiassa laula, ja antaa lasten tutustua musiikkiin passiivisesti tai ainakin niin, että tutustuminen tuntuu passiiviselta.

Sen jälkeen kun olet tehnyt muutaman kuunteluharjoituksen, laulun opettaminen käy helpommin, kun ryhdyt laulamaan.

Ja nyt voit:

- laulaa ja antaa lasten toistaa
- aloittaa fraasin laulamisen ja antaa lasten laulaa se loppuun
- aloittaa fraasin laulamisen ja antaa yhden laulajan laulaa se loppuun.

Murra jää!

Icebreaker-harjoituksia käytetään silloin, kun halutaan esitellä yksilöitä ryhmälle tai yksilöitä toisilleen ryhmässä ensimmäisen kerran ja kun halutaan virittää ryhmä tietyllä aallonpituudelle.

Internetistä löytyy paljon helppoja icebreaker-harjoituksia. Esimerkiksi Partners for Youth Empowerment (<http://pyeglobal.org/workshop-activities-icebreakers/>) kokoaa työpajaharjoituksia.

Lämmittely

Aloita fyysisellä lämmittelyllä: ravistelkaa itseänne, taputtakaa käsiä, tehkää kaikenlaisia ääniä. Laulaminen ei ole staattista, joten älä pakota lapsia istumaan paikallaan, vaan anna heidän liikkua luokassa vapaasti.

Opetelkaa toistenne nimet

Tämä on helppo harjoitus. Sano lasten nimiä ääneen, liitä jokaiseen nimeen joku toiminto tai rytmi, esimerkiksi jokin perusmalli, jota voi käyttää monin eri tavoin. Nimen toistaminen liitettynä liikkeeseen tai henkilökohtaiseen piirteeseen on varma tapa oppia muistamaan kaikkien nimet.

- Johtaja (1. henkilö) sanoo nimensä.
- Ryhmä toistaa sen.
- Johtajan vasemmalla puolella oleva ihminen (henkilö nro 2) sanoo nimensä.
- Ryhmä toistaa ja sitten aloittaa nimien toistamisen alusta, johtajan nimestä.
- Sitten siirrytään toiseen ihmiseen johtajan vasemmalla puolella (henkilö nro 3).
- Henkilö nro 3 sanoo nimensä ja ryhmä toistaa sen.
- Ryhmä toistaa kaikki nimet ykkösestä alkaen. Sitten kolmas henkilö johtajan vasemmalla puolella sanoo nimensä ja niin edelleen ja niin edelleen, kunnes kaikki nimet on sanottu ja toistettu.

Seuraava icebreaker-harjoitus korostaa ryhmän moninaisuutta monin tavoin:

- Soita tai laula laulu. Laulu voi olla mikä tahansa laulu, vaikka joku, jonka haluat opettaa myöhemmin ryhmälle. Pyydä lapsia liikkumaan ympäri luokkaa.
- Lakkaa laulamasta ja pyydä oppilaita muodostamaan pareja.
- Opettaja kysyy kysymyksen, vaikka "Mikä on lempiruokasi?" tai "Oletko aamu- vai iltavirkku?" tai "Mitä harrastat?".
- Lapset vastaavat kysymykseen parilleen.
- Laula taas ja pyydä lapsia liikkumaan ympäriinsä.
- Lakkaa laulamasta.

- Lapset etsivät uuden parin.
- Opettaja kysyy uuden kysymyksen.
- Toista 4 tai 5 kertaa kysellen eri asioita joka kerta.

Tässä vielä muutama harjoitus, jotka tehdään piirissä istuen:

- Läpsäise, taputa, napsuta, napsuta. Aloita rytmi, läpsäytä käsillä polviin, taputa käsiä, napsauta sormia oikealla kädellä, napsauta sormia oikealla kädellä. Jatka neljän iskun rytmillä: läpsy, taputus, napsaus, napsaus. Johtaja aloittaa sanomalla nimensä napsutusten rytmissä. Ryhmä toistaa nimen. Henkilö nro 2 sanoo nimensä ja ryhmä toistaa sen. Jatketaan niin kauan kuin nimiä riittää.
- Nimi ja liike: johtaja sanoo nimensä ja tekee samalla jonkin liikkeen, ryhmä toistaa jne.
- Nimiä ja adjektiiveja: pyydä jokaista lasta sanomaan nimensä yhdessä samalla kirjaimella alkavan adjektiivin kanssa, esimerkiksi laulava Lassi.

Harjoituksia, jotka näyttävät, että kuulumme erilaisiin ryhmiin

Jokainen meistä on omanlaisensa. Jokainen yksilö kuuluu erilaisiin ryhmiin. Kotimaa ja kulttuurista ovat vain kaksi tekijää, jotka vaikuttavat persoonallisuuteemme. Tässä muutama harjoitus, joka auttaa lapsia ymmärtämään, että jokainen on ainutlaatuinen.

Voit esimerkiksi pyytää lapsia muodostamaan ryhmiä erilaisin kriteerein. Ryhmän voi esimerkiksi muodostaa sisarusten lukumäärän perusteella.

Tässä esimerkkejä:

- Kuinka montaa kieltä puhut?
- Kuinka montaa kieltä ymmärrät?
- Onko sinulla pitkä vai lyhyt tukka?
- Mikä on lempiruokasi?
- Onko teillä kissa?
- Kuka osaa soittaa jotakin soitinta?
- Kuinka monta sisarusta sinulla on?
- Jne.

Musiikkileikit

Taputtaminen

Rytmit, tanssi ja kehorytmit ovat tärkeitä ja stimuloivia työkaluja lasten kanssa työskentelyssä. Käytä niitä niin paljon kuin mahdollista. Helpot taputusleikit auttavat lapsia kohdistamaan huomionsa ja kehittämään keskittymiskykyään. Aloita taputtamalla jotain rytmiä, pyydä lapsia taputtamaan samaa rytmiä. Kaikki tarkkailevat toisiaan pysyäkseen samassa rytmissä ja kuuluu vain yksi rytmi/ääni. Tällaisen harjoituksen kanssa työskentely ryhmässä on mahtavaa. Tämä voidaan tehdä myös käyttäen kuppeja tai lyömäsoittimia. Voit aloittaa lyhyellä rytmijaksolla, mutta lisätä rytmien vaikeutta ja osuukien pituutta mitä pidempään rytmin kanssa työskentelet. Sing Me In: Ohjelmisto-oppaassa ja Sing Me In -hankkeen kotisivuilla, www.SingMeIn.eu, on videoesimerkkejä harjoituksesta.

Piirilaulut

Piirilauluissa yksittäistä ääntä, melodiaa tai rytmiä siirretään laulajalta toiselle piirissä. Variaatio leikistä on, että laulaessa siirretään kolikkoa laulajalta toiselle ja laulajan, joka on piirin keskellä, täytyy paikallistaa kolikko.

Sing Me In: Ohjelmisto-oppaassa ja Sing Me In -hankkeen kotisivuilla, www.SingMeIn.eu, on videoesimerkkejä harjoituksesta.

Äänteet ja hölynpölytekstit

On lauluja, joiden tekstit eivät ole millään tietyllä kielellä vaan ne ovat lähinnä äänneleikkejä. Näissä harjoituksissa kielten väliset erot katoavat, ja kaikki laulajat jakavat samat haasteet ja pitävät hauskaa. Muista, että jotkut lapset eivät uskalla improvisoida laulaessaan. Heidän kanssaan olisi ehkä helpompi käyttää rytmejä ja liikkeitä.

Sing Me In: Ohjelmisto-oppaassa ja Sing Me In -hankkeen kotisivuilla, www.SingMeIn.eu, on videoesimerkki, jossa käytetään keppejä yhdessä tanssimiseen.

Helpot laulut

Lauluja voi käyttää rytmittämässä rutiinitehtäviä luokassa. Koulupäivän voi aloittaa laulamalla, luokan voi siivota laulaen "siivouslaulua", takit ja laukut voi ottaa mukaan laulun säestyksellä jne. Laulut voivat olla vaikka kansanlauluja, joista pidät. Etsi sopivia lastenlauluja tai käytä Sing Me In -hankkeen ohjelmisto-opasta apuna.

Kynä käteen! Aloita projekti!

Jokainen projekti on ainutlaatuinen. Nyt sinun on aika istua alas ja ryhtyä miettimään oman projektisi yksityiskohtia. Olemme laatineet avuksesi tarkistuslistan, jossa keskeisiä kysymyksiä. Listasta on hyvä aloittaa ja voit valita itse, mitä listalla olevista asioista otat käyttöön.

Tarkistuslista

Selvitysvaihe

- Tunnetko oppilaasi?
  - Millaisia musiikillisia taitoja oppilaillasi on?
  - Millaisesta musiikista he sanovat pitävänsä?
  - Millaista musiikkia he itse asiassa kuuntelevat? (genret, kulttuurialueet jne.)
  - Mitä oppilaat odottavat projektilta?
  - Mitä kieliä ryhmässä puhutaan tai luetaan?
- Missä paikallisissa kulttuurikeskuksissa voisi olla materiaalia kulttuuri-, opetus- ja sosiaalisiin harjoituksiin?
- Mitä kulttuurienvälisiä kokemuksia, henkilöresursseja tai laitoksia tunnet paikkakunnallasi?

Määrittelyvaihe

- Mitkä projektisi tavoitteet ovat?
  - Mitkä ovat henkilökohtaiset tavoitteesi?
  - Millaisia tavoitteita oppilailla on?
  - Millaisia tavoitteita ovat integraation, pedagogian ja kulttuurienvälisen suhteiden näkökulmasta?
  - Miten haluat kertoa tavoitteistasi? Tapa, jolla kerrot projektin tavoitteista lapsille, vanhemmille ja yleisölle, voi poiketa hyvinkin paljon sisäisestä tavoitteesta. Toisin sanoen integraatioprojekti saatetaan ottaa vastaan eri tavalla kuin musiikkiprojekti.

- Millainen projektin muoto on?
  - Mikä projektin aikataulu on? Kuinka pitkä projekti on, kuinka usein ryhmä tapaa, milloin ryhmä tapaa jne.?
  - Millaisia lauluja haluat laulaa, millaisia leikkejä kokeilla ja jakaa?
  - Mikä projektisi nimi on? Oletko ajatellut jo sopivaa nimeä? Voisivatko osallistujat vaikuttaa nimeen?
  - Kuka johtaa tapaamiset? Tiedätkö mistä etsiä harjoittajaa?
  - Kuinka projektisi liittyy muihin luokan tai koulun tapahtumiin? Kuuluuko laulaminen opetussuunnitelmaan?
- Mitä resursseja tarvitset?
  - Mitä ulkopuolisia resursseja tarvitset? Ohjelmistoa, soittimia, tiloja, aikaa?
  - Arvioi ajankäyttöä. Kuinka paljon tarvitset valmistelu-aikaa, aikaa varsinaiseen projektiin ja aikaa projektin jälkiselvittelyyn ja raportointiin kouluyhteisölle? Varmista, että luot tehokkaan tapahtuman, jossa on realistinen arvio ajankäytöstä.
  - Kuinka paljon rahaa tarvitset? Millainen budjettisi on? Mieti kuinka paljon nuotit, CD:t, ammattilaisten palkkaaminen tai konsertin järjestäminen maksaa?
  - Millaista rahoitusta olet ajatellut? Saatko rahoitusta koulun varoista, vanhemmilta, varainhankintatapahtumista, paikallisilta viranomaisilta, sponsoreilta tai yhteistyötoiminnasta muiden instanssien kanssa?
  - Millaisen tilan tarvitset? Muista, että tarvitset tilan, joka ei ole liian kaikuisa ja johon ympäristön äänet eivät kuulu häiritsevästi. Koeta välttää liiallisia aistiärsyksiä.
- Millaista tukea tarvitset?
  - Saatko tukea koulun hallinnolta ja muilta opettajilta? Keskustele laulamisesta kollegojesi kanssa ja kerro heille, mitä lasten kanssa teet.
  - Saatko tukea paikallisilta tai alueellisilta virkamiehiltä?
  - Miten informoit ja osallistat vanhempia?

Toteutusvaihe

- Toimiiko projekti niin kuin olet suunnitellut?
- Tunnistatko ne asiat, joita täytyy muokata?
- Saatko oppilailta palautetta ja tunnistatko ongelmakohtia?
- Toimivatko oppilaat projektissa jännittämättä?

Arviointivaihe

- Onko projekti toiminut niin kuin suunnittelit?
- Huomaatko oppilaissa muutosta seuraavien asioiden suhteen:
  - sosiaalinen käyttäytyminen ja sosiaaliset taidot
  - oppimistaidot
  - kielitaito
  - musiikilliset taidot
  - onnellisuus
  - yhteenkuuluvaisuuden tunne
  - osallistuminen.
- Miten kouluyhteisön ja nuorten maahanmuuttajien suhteet ovat kehittyneet? Tai miten nuorten ja seuraavien ryhmien väliset suhteet ovat kehittyneet:
  - suhteet muihin opettajiin
  - suhteet vanhempiin
  - suhteet paikalliseen yhteisöön?

Lähteet ja viiteluettelo

Lähteet

Sing Me In: Ohjelmisto-opas

Tutustu tämän käsikirjan tueksi laadittuun ohjelmisto-oppaaseen. Sen voi ladata tai sitä voi käyttää verkossa hankkeen kotisivulla www.SingMeIn.eu.

Viiteluettelo

Welch, G.F. (2015). Singing behaviour and development across the lifespan. Invited keynote presentation, Berlin, 20th March, 2015. EU 'Singing Cities' Project.

Welch, G.F. (2012). The Benefits of Singing for Children. London: International Music Education Research Centre.

https://www.researchgate.net/publication/273428150_The_Benefits_of_Singing_for_Children

Welch, G.F. (2011). The Benefits of Singing for Adolescents. London: International Music Education Research Centre.

https://www.researchgate.net/publication/273427833_The_Benefits_of_Singing_for_Adolescents